

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางบุปผา โมรราราชกูร์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๔๘ หมู่ ๗ บ้านเชื่อม ตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๘๔-๒๓๔๒๘๓๘ Facebook-..... Line-.....

เกิด พ.ศ.๒๕๐๔ ปัจจุบันอายุ ๖๔ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา

คณะ/สาขาวิชา

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๔๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ส้มโอ

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๕ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) แปลงมะม่วง

เริ่มปลูกมะม่วงตั้งแต่เริ่มทำฟาร์มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยปลูกมะม่วงทั้งหมด ๑๐ ไร่ ประมาณ ๓๒๐ ต้น พันธุ์มะม่วงที่ปลูก ได้แก่ น้ำดอกไม้ เขียวเสวย โชคอนันต์ มหาชนกและเขียวใหญ่ งานปลูกมะม่วงของศูนย์ฯ เป็นการปลูกมะม่วงให้ออกดอกออกผลตามฤดูกาลเท่านั้น ไม่มีการบังคับให้ออกนอกฤดู การบำรุงรักษา ให้น้ำปุ๋ยเน้นปุ๋ยชีวภาพเป็นหลัก ตัดหญ้าคลุมโคนต้น ไม่เคยใช้สารเคมีฆ่าหญ้า ผลมะม่วงจำหน่ายทั้งผลสุกและผลดิบ มะม่วงเป็นพืชชนิดแรกที่ได้ผ่านการประเมินตรวจ GAP ได้เครื่องหมาย Q เลขที่ ๐๓-๐๒-๓๖๒๘-๙๔๑๙-๑๒๕

๒) แปลงปลูกส้มโอ ๑๕ ไร่ จำนวน ๘๐๐ ต้น

เป็นไม้ผลที่ปลูกพร้อมๆกับการก่อตั้งฟาร์ม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ในพื้นที่เริ่มต้นที่ ๑๐ ไร่ ปัจจุบันขยายเป็น ๑๕ ไร่ มีต้นส้มโอประมาณ ๘๐๐ ต้น ส้มโอถือเป็นพืชหลักของฟาร์ม เป็นจุดเด่นและจุดขายของฟาร์ม ส้มโอที่ปลูกมีหลายสายพันธุ์ ได้แก่ ส้มโอพันธุ์ทองดี พันธุ์ขาวใหญ่ พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง พันธุ์ขาวแตงกวา พันธุ์ทับทิมสยาม และพันธุ์พลอยชมพู

การปลูกและการดูแลรักษาต้นส้มโอของฟาร์ม เน้นการปลูกแบบปลอดสารเคมี ใช้อินทรีย์เป็นหลัก จะใช้เคมีเพื่อแต่งความหวานในช่วงก่อนเก็บผลผลิต ๑ - ๒ เดือน และใช้เพียง ๑๐ % ของปุ๋ยชีวภาพ ตัดหญ้าคลุมโคนต้นไม่ฉีดสารเคมีฆ่าหญ้า ไม่ฉีดสารเคมีกำจัดโรคและแมลง ปล่อยให้ส้มโอออกดอกผลตามธรรมชาติ เพียงแต่บำรุงต้นด้วย

ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมีให้ต้นมีความสมบูรณ์ ก็จะมีความต้านทานโรคแมลงได้เอง สัมโอเป็นพืชชนิดที่ ๒ ที่ผ่านการประเมินระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช และได้รับเครื่องหมาย Q เลขที่ ๐๓-๐๒-๓๖๓๓-๙๕๒๑-๑๓๖

๓) แปลงปลูกลิ้นจี่ ๔ ไร่ จำนวน ๑๐๐ ต้น

ลิ้นจี่ เริ่มปลูกมาพร้อมกับการก่อตั้งฟาร์ม ซึ่งทางศูนย์ฯ ปลูกลิ้นจี่พันธุ์ นครพนม ๑ (น.พ.๑) ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่เกิดในพื้นที่จังหวัด นครพนม ที่บ้านนาโดน ตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้นำกิ่งพันธุ์มาทดลองปลูก ในปี ๒๕๓๗ จำนวน ๕๐ ต้น และให้ผลผลิตในปี ๒๕๔๐ รสชาติของลิ้นจี่พันธุ์ น.พ.๑ มีรสเหมือนลำไย รสหวาน ไม่มีกลิ่นลิ้นจี่ ขณะที่ลิ้นจี่พันธุ์นี้ จะไม่มีอาการคล้ายไขติดยที่ปากเหมือนลิ้นจี่พันธุ์อื่น ลิ้นจี่พันธุ์นี้จะเริ่มออกดอกช่วงเดือน ธันวาคม และจะเก็บผลผลิตในช่วงเดือน เมษายน ซึ่งจะให้ผลผลิตก่อนลิ้นจี่พันธุ์อื่นๆ การดูแลจัดการ ลิ้นจี่พันธุ์นี้จะออกดอกในช่วงฤดูหนาวของทุกปี ปัจจัยที่มีผลทำให้ลิ้นจี่ออกดอก คือ ถ้ามีอากาศหนาวติดต่อกันเกิน ๘ วันลิ้นจี่ก็จะออกดอก ทำการตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อให้ลิ้นจี่แตกยอดใหม่ การให้ปุ๋ย ใช้ปุ๋ยมูลโค กระบือ เพราะจะทำให้ผลลิ้นจี่มีสีแดงสวย ลิ้นจี่พันธุ์นี้เป็นอีกหนึ่งพันธุ์ที่เกษตรกรควรพิจารณาในการทำสวนลิ้นจี่

๔) มะนาวโห่

มะนาวโห่ เป็นพืชสมุนไพรที่ใช้มาตั้งแต่โบราณ ที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ได้นำมาปลูกและได้ทดลองใช้กับอาการป่วยต่างๆ ของผู้คนที่เข้ามาลองนำไปใช้ ซึ่งคุณสมบัติทางยา มะนาวโห่สามารถรักษาอาการต่างๆ ของโรคต่างๆ เช่น แก้วปวดฟันได้ผลภายใน ๕ นาที แก้วเหือดบวมได้ภายใน ๑ ชั่วโมง ถอนพิษ ต่อย ต้านตอย ตะขาบ กัด แผลง้องต้อย และเข็มพิษปลาตุ๊ก ปลาช่อน ปลาแยง หายปวดได้ภายใน ๕ นาที การรักษาโดยบีบน้ำสีแดงเหมือนเลือด ของผลสุกใส่แผลหรือใช้พั่นซี่ที่ปวดกัดเม้มไว้ให้น้ำผลมะนาวโห่ซึมเข้ารากฟัน ประมาณ ๕ นาที อาการต่างๆที่เป็นดังกล่าวจะค่อยๆ คลายและหายปวด แต่ข้อควรระวังคือ คนท้องห้ามกินเพราะสามารถทำให้แท้งได้ มะนาวโห่ให้ผลผลิตตลอดทั้งปี จะให้ผลผลิตมากในช่วงฤดูฝน ซึ่งทางศูนย์เรียนรู้ฯ ได้นำมาแปรรูปเป็นน้ำผลไม้สร้างรายได้ให้อีกทางหนึ่ง

๕) แปลงปลูกสละแซมพืชอื่นๆ จำนวน ๒๐๐ ต้น

สละอินโดนีเซีย เป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่มีการนำมาทดลองปลูกในภาคอีสานแล้วให้ผลผลิตที่ดี อีกทั้งเป็นไม้ผลที่มีราคาดีไม่ตกและขายได้เกือบตลอดปี เกษตรกรที่ปลูกสละปัจจุบันยังมีอยู่น้อย สละที่ปลูกเดิมจะเป็นสละเปรี้ยว เมื่อสุกเนื้อจะอ่อนนุ่ม แต่สละพันธุ์อินโดนีเซียหรือสละกรอบ เนื้อจะกรอบแน่น ไม่อ่อนนุ่มและรสหวาน ทางศูนย์เรียนรู้ฯ จึงได้ปลูกสละแซมพืชชนิดอื่นๆ เนื่องจากสละต้องปลูกในที่ร่มรำไร สละจะอยู่กลางแจ้ง ๑๐๐ % ไม่ได้ ใบจะกรอบแห้งตาย และจะไม่ออกดอกติดผล สละเป็นไม้ผลที่แยกเพศต้นตัวผู้และตัวเมียอยู่คนละต้น สละปลูกประมาณปีที่ ๒ ก็จะเริ่มออกดอก ต้นเพศผู้จะออกดอกก่อน เมื่อต้นเพศเมียออกดอกและดอกเริ่มแย้มบานต้องนำเกสรตัวผู้มาผสมกับดอกตัวเมีย ถ้าปล่อยให้ผสมเองตามธรรมชาติสละจะติดผลน้อยมาก อาจไม่ติดเลยก็ได้ การให้น้ำมีความสำคัญมากกับการปลูกสละ ถ้าขาดน้ำดอกสละจะฝ่อ ถ้าติดผลเล็กๆก็จะฝ่อลีบเช่นกัน ช่วงออกดอกมากคือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม จากนั้นไปดอกจะออกประปราย ซึ่งเริ่มให้ผลผลิตบ้างแล้ว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร จัดทำฐานเรียนรู้จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) ฐานเรียนรู้การปลูกไม้ผล

๒) ฐานเรียนรู้การเลี้ยงปลาในบ่อหนาแน่น

๓) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงสุกร

๔) ฐานการเรียนรู้ปลูกพืชสมุนไพร

๕) ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก

๖) ฐานเรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การขยายพันธุ์พืช
- ๒) ด้านการประมง
- ๓) ด้านปศุสัตว์
- ๔) การจัดการและการแปรรูปผลผลิต
- ๕) การจัดการดินและปุ๋ย

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓) เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ๒) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ๓) การทำอาหารสัตว์สูตรลดต้นทุน
- ๔) การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร มีความโดดเด่น คือ หลักสูตรการขยายพันธุ์พืช โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจมีความรู้ ความเข้าใจหลักการขยายพันธุ์พืชที่ถูกต้อง
- ๒) เพื่อส่งเสริมทักษะในการปฏิบัติจริงด้านการขยายพันธุ์ เช่น เพาะเมล็ด ปักชำ ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง และเสียบยอด
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการผลิตและลดต้นทุนการซื้อพันธุ์พืช
- ๔) เพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่สามารถผลิตพันธุ์พืชคุณภาพดีใช้เองและแบ่งปันภายในชุมชน

เนื้อหาหลักสูตรการขยายพันธุ์พืช

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืช ความหมายและความสำคัญของการขยายพันธุ์พืช การเพาะเมล็ดและการเตรียมกล้า หลักการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การเพาะเมล็ดในถุงเพาะและแปลงเพาะ การย้ายปลูกลงและการดูแลรักษากล้า การเลือกวัสดุเพาะชำที่เหมาะสม เทคนิคการดูแลรักษาหลังการปักชำ วิธีการเลือกกิ่งสำหรับการตอน การดูแลรักษากิ่งตอนก่อนนำไปปลูก หลักการเลือกต้นตอและกิ่งพันธุ์ดี วิธีการเสียบยอด (เสียบข้าง, เสียบลิ้ม ฯลฯ) เทคนิคการทาบกิ่งและการดูแลหลังปฏิบัติ การบำรุงรักษาและการให้น้ำปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การคัดเลือกพันธุ์ที่สมบูรณ์เพื่อนำไปปลูกหรือจำหน่าย

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ เช่น ศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร สื่อออนไลน์ แหล่งเรียนรู้ บรรยายและสาธิต ปฏิบัติจริง

การวัดผลประเมินผล การประเมินความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และจากการปฏิบัติระหว่างเรียน โดยใช้แบบทดสอบ สังเกต สอบถาม การมีส่วนร่วม การบันทึกผลการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นางบุปผา โมรราราชกูร์ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ไร่จังหวัด อย่างต่อเนื่อง เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เช่น การประชุมวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการของพื้นที่ คณะกรรมการขับเคลื่อนงานและเจ้าหน้าที่ภาคสนามร่วมกันสะท้อนปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ ใช้ข้อมูลจาก ศพก. เครือข่าย และฐานเรียนรู้ต่างๆ การระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนคณะกรรมการฯ ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาเน้นการบูรณาการแผนจากหลายหน่วยงาน เช่น เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน เป็นต้น การวางแผนปฏิบัติการประจำปี แยกเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริงตามงบประมาณ มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมตามความต้องการของพื้นที่ การติดตามและประเมินผลรายงานผลการดำเนินงานทุกไตรมาส มีการปรับปรุงแผนหากพบอุปสรรคหรือแนวโน้มที่ต้องแก้ไข

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรจากรูปแบบดั้งเดิมมาเป็นการเกษตรที่อาศัยหลักวิชาการและเทคโนโลยี เกิดจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ที่ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทย ทรงเน้นการทำเกษตรที่พึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับการนำความรู้และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพ

พระราชดำรินี้เป็นแนวทางที่ทำให้ตระหนักว่า หากยังทำเกษตรแบบดั้งเดิมโดยไม่ใช้ความรู้หรือเทคโนโลยีมาช่วย อาจประสบปัญหาต้นทุนสูง ผลผลิตไม่เพียงพอ หรือคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงนำแนวพระราชดำริมาประยุกต์ใช้ ปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้วิธีวิเคราะห์ดินและน้ำเพื่อกำหนดการเพาะปลูก การใช้เทคโนโลยีด้านพันธุ์พืชหรือระบบน้ำ รวมถึงการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร ซึ่งส่งผลให้การทำเกษตรก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืนมากขึ้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาด้านทุนการผลิตสูงและรายได้ไม่คุ้มค่า ผลผลิตไม่มีคุณภาพและไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้รายได้สุทธิไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพและไม่สามารถแข่งขันกับตลาดได้ จากปัญหาและความท้าทายเหล่านี้ ทำให้การทำเกษตรแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และมาตรฐานสินค้าได้ เกษตรกรจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการผลิตโดยอาศัยหลักวิชาการและการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน ยกระดับคุณภาพ และสร้างความยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. การทำปุ๋ยไบโอชาร์ (Biochar)

ผลิตจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด และกิ่งไม้ โดยผ่านกระบวนการเผาแบบไม่สมบูรณ์มีคุณสมบัติช่วยปรับปรุงโครงสร้างดิน เพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำและธาตุอาหาร ลดความเป็นกรด ด่างที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้พืชเจริญเติบโตได้ดีขึ้น ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง

๒. การขยายพันธุ์พืช (Plant Propagation)

ใช้ทั้งวิธีการเพาะเมล็ด การตอน การปักชำ และการเสียบยอดเป็นการนำหลักวิชาการมาใช้เพื่อผลิตต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามสายพันธุ์ แข็งแรง และทนทานต่อโรคช่วยลดการสูญเสียจากการใช้พันธุ์พืชที่ไม่ได้มาตรฐาน และทำให้ผลผลิตในเชิงพาณิชย์มีคุณภาพสูงขึ้น

๓. การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

เกษตรกรสามารถคำนวณสูตรปุ๋ยตามความต้องการของพืชในแต่ละชนิดและสภาพดินที่แตกต่างกันการผสมปุ๋ยเองช่วยลดต้นทุนเมื่อเทียบกับการซื้อปุ๋ยสำเร็จรูป และสามารถปรับอัตราส่วนธาตุอาหารให้เหมาะสมกับพืชได้อย่างตรงจุดส่งผลให้พืชได้รับธาตุอาหารครบถ้วน ลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

๔. การเพาะเลี้ยงไตรโคเดอร์มาแบบเชื้อสด (Trichoderma spp.)

เป็นการเพาะเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อใช้ในการควบคุมโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา เช่น โรครากเน่า โคนเน่า ใบจุดช่วยลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทำให้ปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมเป็นการเพิ่มผลผลิตโดยตรงและช่วยให้พืชแข็งแรง สามารถต้านทานโรคได้ดีขึ้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑) การทำปุ๋ยไบโอชาร์

ถ่านชีวภาพ หรือ ไบโอชาร์ (Biochar) คือ วัสดุที่อุดมด้วยคาร์บอน ผลิตจากการให้ความร้อนมวลชีวภาพ (biomass) โดยไม่ใช้ออกซิเจนหรือใช้น้อยมาก เรียกกระบวนการนี้ว่าการแยกสลายด้วยความร้อน (pyrolysis) เป็นถ่านที่ใช้ประโยชน์เพื่อกักเก็บคาร์บอนลงดินและปรับปรุงดิน การกักเก็บคาร์บอนในดินด้วยการแยกสลายมวลชีวภาพด้วยความร้อนจะได้คาร์บอนถึง ๕๐% ของคาร์บอนที่มีอยู่ในมวลชีวภาพ คาร์บอนที่ได้จากการเผาผลาญมวลชีวภาพจะเหลือเพียง ๓% และจากการย่อยสลายโดยธรรมชาติหลังจาก ๕-๑๐ ปี จะได้คาร์บอนน้อยกว่า ๒๐% ปริมาณของคาร์บอนที่ได้จะขึ้นกับชนิดของมวลชีวภาพ สำหรับอุณหภูมิจะมีผลน้อยมากถ้าอยู่ระหว่าง ๓๕๐-๕๐๐ องศาเซลเซียส

ประโยชน์ของถ่านชีวภาพ สามารถสรุปได้ ๔ ประการหลักดังนี้

๑. ช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เนื่องจากถ่านชีวภาพสามารถลดคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศในระยะยาวได้ด้วยการกักเก็บคาร์บอนในดิน

๒. ช่วยปรับปรุงดินและผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากเมื่อนำถ่านชีวภาพลงดิน ลักษณะความเป็นรูพรุนของถ่านชีวภาพจะช่วยกักเก็บน้ำและอาหารในดิน และเป็นที่อยู่ให้กับจุลินทรีย์สำหรับทำกิจกรรมเพื่อสร้างอาหารให้ดิน เมื่อดินอุดมสมบูรณ์จะส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น

๓. ช่วยผลิตพลังงานทดแทน เนื่องจากกระบวนการผลิตถ่านชีวภาพจากมวลชีวภาพด้วยการแยกสลายด้วยความร้อนจะให้พลังงานชีวภาพที่สามารถใช้เป็นพลังงานทดแทนเพื่อการขนส่งและในระบบอุตสาหกรรมได้

๔. ช่วยในกระบวนการจัดการของเสียประเภทอินทรีย์วัตถุได้ เนื่องจากเทคโนโลยีไบโอชาร์ มีศักยภาพในการกำจัดของเสียที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นมิตรได้

๕. เป็นการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรสู่การเป็นพลังงานทดแทน

๒) การขยายพันธุ์พืช (Plant Propagation)

การขยายพันธุ์พืช ในปัจจุบันพันธุ์พืชพันธุ์ใหม่ พันธุ์ดีจะนิยมขยายพันธุ์โดยการเสียบยอด หรือ ตัดตา เป็นวิธีที่ได้จำนวนมากๆจากต้นพันธุ์เพียงต้นเดียว สามารถขยายได้เป็นหลายร้อยต้นในเวลาอันสั้น เพราะการตัดตาก็พันธุ์เพียงกิ่งเดียวอาจมีตา ๑๐ – ๒๐ ตา นั้นแสดงให้เห็นว่าจะขยายได้เท่ากับจำนวนตาที่มี หรือการเสียบยอดใช้กิ่งยอดยาวประมาณ ๓ – ๕ ซม. เป็นการประหยัดกิ่งพันธุ์ ถ้าขยายโดยวิธีตอนกิ่งต้องเสียบกิ่งทั้งกิ่ง ยอดหลายยอด ตาหลายตา ซึ่งช่วยประหยัดค่าต้นพันธุ์ และสร้างรายได้ให้กับศูนย์เรียนรู้ฯ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การผสมปุ๋ยเคมีสูตรต่างๆ ใช้เอง คือ การนำแม่ปุ๋ยสูตรต่างๆ เช่น ๑๘-๔๖-๐, ๔๖-๐-๐, ๒๑-๐-๐, ๐-๐-๖๐ มาผสมให้เข้ากันตามตารางผสมปุ๋ยที่กรมวิชาการเกษตรจัดทำขึ้นและสามารถผสมได้ทุกสูตรที่มีขายในท้องตลาด

ขั้นตอนการผสมปุ๋ย

เลือกสูตรและอัตราการใช้ตามคำแนะนำ คำนวณหาปริมาณ และชั่งแม่ปุ๋ยแต่ละชนิดจากตาราง นำแม่ปุ๋ยที่ชั่งได้เทลงบนพื้นเรียบและแห้ง ใช้จอบ พลั่ว ผสมคลุกเคล้าปุ๋ยในกองให้เข้ากัน นำบรรจุกระสอบเพื่อขนย้ายไปไร่ นา การหว่านหรือใส่ต้องใส่ปริมาณน้อยกว่าเดิมเพราะไม่มีสารตัวเติม

ข้อดี

- ๑) ตัดปัญหาเรื่องปู่ปลอม/ปู่ไม่ได้มาตรฐาน
- ๒) ใช้ปู่ราคายุติธรรม มีทางเลือกเพิ่มขึ้น
- ๓) สูญเสียน้อยกว่า เพราะลงทุนถูกกว่า
- ๔) ถ้าชำนาญสามารถปรับสูตรได้
- ๕) มีปู่ใช้ทันเวลา

ข้อจำกัด

- ๑) เสียเวลาผสม (๑๐ กระสอบ ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที)
- ๒) ผสมแล้วควรใช้ให้หมดใน ๓๐ วัน
- ๓) แม่ปู่มีขายไม่ครบทั้ง ๓ ชนิด ในบางพื้นที่
- ๔) แหล่งขายแม่ปู่มีน้อย
- ๕) ต้องอ่านเข้าใจจึงทำได้
- ๖) ต้องมีตารางผสมปู่

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๙ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) แอปเปิ้ลมะม่วง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๒) ส้มโอ	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๕-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๓) ลิ้นจี่	พื้นที่ปลูกจำนวน ๔-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๔) กระเทียม	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๕) อินทผลัม	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๖) สะเดามันและสะเดาทวาย	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๗) ส้มเขียวหวาน	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐-๒-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๘) ส้มจีน	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐-๒-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๙) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๕-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) เลี้ยงปลาในบ่อดิน	จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว
๒.๒) การเลี้ยงปลาในพื้นที่จำกัด	จำนวน ๕,๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) สุกร	จำนวน ๑๒ ตัว
๓.๒) เป็ด	จำนวน ๘๐๐ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) การทำแหนมเห็ด
๔.๒) การทำน้ำผลไม้และสมุนไพรตามฤดูกาล
๔.๓) ข้าวเกรียบ/ขนม
๔.๔) การแปรรูปผลไม้ตามฤดูกาล

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ส้มโอ มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าใช้จ่ายในการเตรียมปลูก (ปีที่ ๑)	เป็นเงิน ๖,๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาต้น (ปีที่ ๑-๓ : ระยะบำรุงรักษา)	เป็นเงิน ๕,๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าใช้จ่ายระยะให้ผลผลิต (ปีที่ ๔ เป็นต้นไป)	เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒๒,๐๐๐ บาท/ไร่	
รายได้	๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ น้ำผลไม้และสินค้าแปรรูปอื่นๆ
เฉลี่ยรายได้วันละ ๑,๕๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ น้ำเชื้อสุกรพ่อพันธุ์
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๕,๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ส้มโอ
เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มะม่วง กระท้อน ลิ้นจี่ ฯลฯ
เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ลดต้นทุนการผลิต

๒) เพิ่มผลผลิต

๓) ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

๔) เป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ศึกษาดูงานให้กับเกษตรกรที่สนใจทั้งในและนอกชุมชน

๕) สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑. การทำปุ๋ยไบโอชาร์ (Biochar)

หลักการ ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด กิ่งไม้ ผ่านการเผาแบบไม่สมบูรณ์

๒. การขยายพันธุ์พืช (Plant Propagation)

หลักการ ใช้วิธีการเพาะเมล็ด การตอน การปักชำ และการเสียบยอด

๓. การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

หลักการ เกษตรกรคำนวณสูตรปุ๋ยเองให้เหมาะสมกับชนิดพืชและสภาพดิน

๔. การเพาะเลี้ยงไตรโคเดอร์มาแบบเชื้อสด (Trichoderma spp.)

หลักการ เพาะเชื้อราปฏิปักษ์เพื่อควบคุมโรคพืช เช่น โรครากเน่า โคนเน่า ใบจุด

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. การทำปุ๋ยไบโอชาร์ (Biochar)

ประโยชน์ ปรับปรุงโครงสร้างดิน เพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำและธาตุอาหาร ลดความเป็นกรด-ด่างที่ไม่เหมาะสมของดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง ผลต่อสิ่งแวดล้อม ใช้เศษวัสดุเหลือทิ้ง ลดการเผาในที่โล่งและลดมลพิษทางอากาศ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินแบบยั่งยืน

๒. การขยายพันธุ์พืช (Plant Propagation)

ประโยชน์ ผลิตต้นพันธุ์ที่แข็งแรง ตรงตามสายพันธุ์ ทนทานต่อโรค ลดการสูญเสียจากการใช้พันธุ์ไม่ได้มาตรฐาน เพิ่มคุณภาพผลผลิตเชิงพาณิชย์

ผลต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีในการรักษาโรคพืช เนื่องจากพันธุ์แข็งแรง อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่

๓. การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

ประโยชน์ ลดต้นทุนเมื่อเทียบกับการซื้อปุ๋ยสำเร็จรูป พืชได้รับธาตุอาหารตรงตามความต้องการ เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

ผลต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใส่ปุ๋ยเกินความจำเป็นซึ่งอาจทำให้ดินเสื่อมและน้ำเสีย ช่วยรักษาสมดุลธาตุอาหารในดิน

๔. การเพาะเลี้ยงไตรโคเดอร์มาแบบเชื้อสด (Trichoderma spp.)

ประโยชน์ ลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทำให้พืชแข็งแรงและเพิ่มผลผลิต ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

ผลต่อสิ่งแวดล้อม ลดสารเคมีตกค้างในดินและน้ำ สร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศดิน สนับสนุนการผลิตพืชปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในอำเภอ และอำเภออื่นๆ ทั้งในเรื่องขององค์ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดการมาตรฐานการผลิต การจัดการด้านตลาด ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก เข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ การศึกษาดูงาน จนเกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ต่อยอดให้ชุมชน เป็นศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยสู่ความยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เป็นศูนย์อบรมด้านการเกษตร จัดอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรผู้นำ หัวข้ออบรมที่โดดเด่น เช่น การจัดการและการแปรรูปผลผลิต ด้านการประมง ด้านปศุสัตว์ และการทำเกษตรผสมผสาน การจัดการดินและปุ๋ย การขยายพันธุ์พืช และเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

บทบาทของ ศพก. อำเภอกาตากอนวญ จังหวัดสกลนคร เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในพื้นที่ ให้คำแนะนำเฉพาะกรณี เช่น ปรับปรุงดิน ป้องกันโรคพืช และเป็นหน่วยงานประสานงาน ติดต่อหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเกษตรกรได้ครบวงจร รวมถึงลงพื้นที่ไปตรวจสอบปัญหาจริง พร้อมแก้ไขเชิงปฏิบัติการ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. อำเภอกาตากอนวญ จังหวัดสกลนคร มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ซึ่งศพก. ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด เช่น ข่าวสารด้านนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร โครงการประกันรายได้เกษตรกร การช่วยเหลือภัยพิบัติ ข้อมูลด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร เช่น ราคาสินค้าในท้องถิ่น แนวโน้มตลาด แจ้งเตือนสถานการณ์พิเศษ เช่น การระบาดของโรคพืช แมลงศัตรูพืช ภัยแล้ง น้ำท่วม และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตรทั้งรูปแบบเอกสาร คู่มือ และการสาธิตภาคสนาม เช่น ให้คำปรึกษาด้านการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สอนการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ จุลินทรีย์ EM แนะนำการจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การผลิตพืชปลอดภัย GAPและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเทคนิคการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และการวางแผนการผลิตแบบมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร โดยมี ศพก. เครือข่ายในแต่ละตำบล เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมระหว่าง ศพก. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต ผลิตพืชปลอดภัย การปรับปรุงบำรุงดิน และเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ เป็นต้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ เป็นศูนย์เรียนรู้และให้บริการเกษตรกร และเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน มีแปลงเรียนรู้ ให้เกษตรกรที่มีความสนใจทั้งภายในและนอกชุมชน มีการดำเนินงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารในด้านวิชาการ ข่าวสารทางด้านการเกษตรต่างๆ ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตรต่าง ๆ ของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. ผู้นำและผู้บริหารศูนย์

ประธาน ศพก. เป็นผู้กำหนดทิศทางและวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก

๒. ผู้ประสานงานและเชื่อมโยงเครือข่าย

เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังทำหน้าที่สร้างเครือข่ายระหว่างเกษตรกรด้วยกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. ผู้ถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรม

ประธาน ศพก. เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตร ทำหน้าที่เป็นวิทยากรและผู้ถ่ายทอดความรู้ในการจัดอบรม สัมมนา และกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้เทคนิคการผลิตใหม่ ๆ และนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการเพาะปลูก เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- สร้างความเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพชีวิต คือทำให้คุณภาพชีวิตตนเองและเกษตรกรในชุมชนดีขึ้น จากการนำความรู้และนวัตกรรมที่ศูนย์ฯ ถ่ายทอดไปใช้ ตั้งแต่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ไปจนถึงการเพิ่มรายได้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- ได้เป็นผู้ให้และผู้แบ่งปันความรู้การได้ทำหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้กับเกษตรกรคนอื่น ๆ ถือเป็นความภาคภูมิใจที่สำคัญ เมื่อเห็นเกษตรกรรุ่นใหม่นำความรู้ไปต่อยอดและประสบความสำเร็จ ก็เหมือนได้เห็นเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญาเติบโตขึ้นในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน การได้นำแนว

ทางการทำเกษตรแบบยั่งยืน เช่น เกษตรอินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ ทำให้รู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอนาคตที่มั่นคง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม

- ได้เป็นผู้นำที่ได้รับความเชื่อมั่น การได้รับ ความไว้วางใจจากเพื่อนเกษตรกร ให้ทำหน้าที่เป็น ประธาน ศพก. เป็นเครื่องยืนยันว่าความรู้ ความสามารถ และความมุ่งมั่นที่เรามีนั่นเป็นที่ยอมรับและเป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ประธาน ศพก. อำเภออากาศอำนวย
- เครือข่ายประมงอำเภออากาศอำนวย
- ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกหม่อนกินผลอากาศอำนวย

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เป็นวิทยากรท้องถิ่นด้านส่งเสริมอาชีพ ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ใช้แปลงทำการเกษตรเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไป เป็นแหล่งขยายพันธุ์และกระจายพันธุ์สู่ชุมชน เป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไป เป็นสถานที่จัดฝึกอบรมเกษตรกรศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน

ศพก. อากาศอำนวยมีการรับนักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดนทาง ศพก. อากาศอำนวย มีการกำหนดหลักสูตรเพื่อฝึกนักศึกษาด้วยตนเอง

ศพก. อากาศอำนวย ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการจัดสถานที่สำหรับฝึกอบรม การจัดประชุม และกิจกรรมอื่นๆ ทางเกษตรของทุกๆ หน่วยงาน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ทำงานให้เหนื่อย อย่าทำงานให้เครียด อย่าทำงานให้หงุดหงิด อย่าทำงานให้อารมณ์เสีย เมื่อทำงานเหนื่อยแล้ว หยุดพัก ดื่มน้ำเย็นๆหรือรับประทานอาหาร หายเหนื่อยแล้วทำงานต่อได้ผลงานออกมาจะดีมาก

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน

๑. นายศาสดา จันทรีไทร เกษตรอำเภอกาฬสินธุ์
๒. นายเรืองยศ ศรีบุญ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๓. นางสาวชลดา วโรภิมย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นายสุจิต ชาญกวอด เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน
๕. นางบุปผา โมรราราชกุล เกษตรกรต้นแบบ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการถอดบทเรียน
๒. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและวัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน
๓. ใช้การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ ระบุปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรค, วิเคราะห์สาเหตุและ

ผลกระทบ

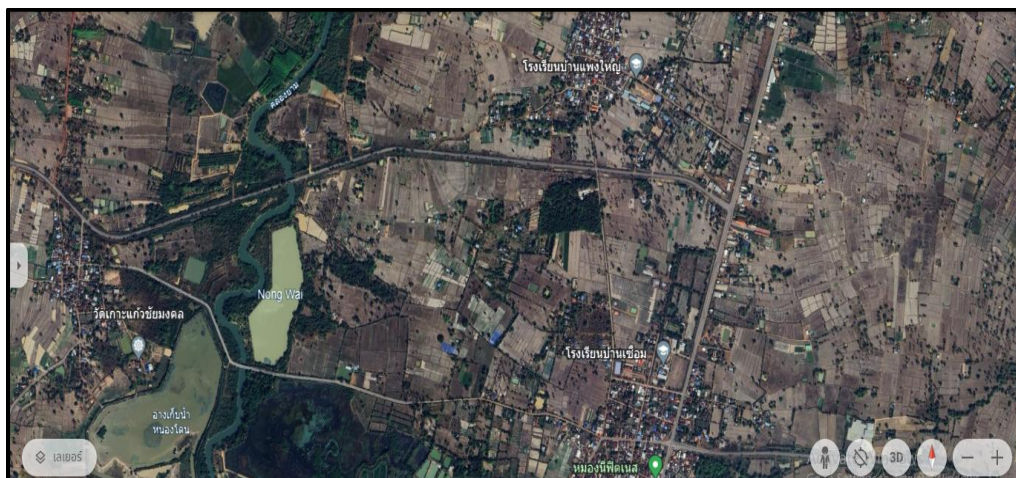
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

การเก็บข้อมูลอาจไม่ครอบคลุม หรือข้อมูลที่ได้มาอาจไม่ตรงประเด็นหรือมีความคลาดเคลื่อน การตีความข้อมูลอาจเป็นไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่ไม่มีความชำนาญในกระบวนการถอดบทเรียน ขาดความเข้าใจในกระบวนการถอดบทเรียน อาจทำให้การถอดบทเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่สมารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภออากาศอำนวย

สถานที่ตั้ง : หมู่ ๗ บ้านเขื่อน ตำบลโพธิ์แพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

พิกัด: โชน ๔๘Q x : ๓๘๙๙๔๕ Y : ๑๙๔๒๗๑๐